

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **M. G.**

skazanego z art. 197 § 3 pkt 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 29 stycznia 2025 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 7 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 282/23,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 17 marca 2023 r., sygn. akt XVI K 106/20,

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 marca 2024 r., sygn. akt II AKa 282/23, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 17 marca 2023 r., sygn. akt XVI K 106/20, wniósł obrońca M. G. . Zarzucił mu: obrazę

przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, w wyniku ich rażącego naruszenia, a w szczególności:

1) art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie przez Sąd odwoławczy zarzutów zawartych w apelacji obrońcy oskarżonego oraz poprzez brak należytego - w rozumieniu art. 457 § k.p.k. - odniesienia się do nich w treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, tj.:

1. niedostatecznego rozważenia zarzutu obrazy przepisów postępowania, a to art. 7 k.p.k., art. 4 i 410 k.p.k., poprzez:

- zdeprecjonowanie ważkości zeznań świadka R. C. , dostarczających dotąd nieznaną informację o zachowaniu się X.Y. po dacie zdarzenia, a złożonych na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 12.04.2021 r. i dokonanie nienależytej ich oceny;

- pominięcie zeznań świadków P. P. , A. D. , dostarczających dotąd nieznaną informację o zachowaniu się pokrzywdzonej ww. okresie - a złożonych na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 2.06.2021 r.

z jednoczesną argumentacją Sądu Apelacyjnego oparcia swego stanowiska wobec stawianych zarzutów odwoławczych o treść wniosków z opinii biegłych psychologów, w sytuacji, gdy biegli ci nie znali treści zeznań ww. świadków i stąd nie posiadali wiedzy o nietypowym zachowaniu się pokrzywdzonej w sferze zachowań seksualnych i na gruncie koleżeńskim, jako iż opinie swe wydawali na etapie postępowania przygotowawczego lub przed Sądem Rejonowym Katowice-Wschód w Katowicach (postępowanie dotknięte bezwzględną przyczyną odwoławczą), stąd ich opinia nie odnosiła się do okoliczności ujawnionych przez ww. osoby przed Sądem Okręgowym, a co w konsekwencji doprowadziło do nienależytego rozpoznania przez Sąd odwoławczy zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętego za podstawę orzeczenia - co do sprawstwa oskarżonego;

b) niedostatecznego rozważenia zarzutu apelacyjnego - naruszenia art. 167 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. poprzez niedopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłego antropologa - ustalenie przez Sąd Apelacyjny, że dopuszczenie ww. dowodu było zbędne wobec faktu, iż świadek P. M. zeznał, iż

widział „jakieś trzy dziewczyny, to były małolaty, widać było że to jeszcze dzieci”, w sytuacji, gdy ww. świadek - liczący sobie w dacie zdarzenia (18.06.2016 r.) blisko 19 lat był aż o 4 lata starszy od pokrzywdzonej i 2 lata starszy od oskarżonego, pokrzywdzona była w wieku na pograniczu ochrony z art. 197 § 3 pkt 2 k.k., tj. na 4 miesiące przed swoimi 15 urodzinami (ur. [...]10.2001 r.), a inna uczestniczka „imprezy”, również określona przez świadka jako „dziecko” - świadek A. L. - miała już ukończone lat 15 (ur. [...]06.2021 r.) oraz nadto wobec faktu, iż świadek ten doprecyzował (rozprawa w dniu 20.09.2021 r.) iż : „małolaty to takie co mają 15-16 lat, nie wiedziałem, że którakolwiek z tych dziewczyn ma mniej niż 15 lat”- a co łącznie przemawia przeciwko pewności ustalenia, na podstawie zeznań ww. świadka, okoliczności dotyczącej świadomości oskarżonego co do wieku X.Y. w realiach zdarzenia: (m.in. pierwszorazowe spotkanie, makijaż, pora nocna), tj.- iż jest ona w wieku poniżej lat 15 i co w efekcie implikowało konieczność zasięgnięcia wiadomości specjalnych biegłego - celem ustalenia ww. okoliczności - istotnej dla kwalifikacji prawnej zarzucanego oskarżonemu czynu;

c) niedostatecznego rozważenia zarzutu apelacyjnego - błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na przyjęciu, że oskarżony miał świadomość wieku poniżej lat 15 pokrzywdzonej X.Y. w dacie czynu, bądź taką możliwość przewidywał i na nią się godził;

2) naruszenie art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k. i z art. 185c § 1a k.p.k. poprzez zaniechanie ponownego przesłuchania pokrzywdzonej - w sytuacji, gdy z treści zeznań świadka R. C. , złożonych na rozprawie w dniu 12.04.2021 r. przed Sądem Okręgowym w Katowicach, ujawniły się nieznane wcześniej organom procesowym informacje o nadmiernym, w okresie po zdarzeniu, zainteresowaniu pokrzywdzonej sferą erotyczną i jej nietypowych zachowaniach w ww. obszarze oraz dopuszczenia się przez pokrzywdzoną zachowań seksualnych i nie tylko (m.in. naprzemiennego zapraszania ww. i wykluczania z grona przyjaciół) godzących w dobrostan psychiczny X.Y.1 - dziewczynki z zespołem Aspergera - których wyjaśnienie wymagało ponownego przesłuchania pokrzywdzonej w obecności biegłego psychologa (okoliczności wskazywane przez ww. świadka

znalazły potwierdzenie i rozwinięcie w zeznaniach P. P. i A. D. - także złożonych przed Sądem Okręgowym), a także, skutkiem powyższego

3) naruszenie art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k., art. 193 § 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k. poprzez zaniechanie dopuszczenia dowodu z uzupełniającej pisemnej opinii biegłego psychologa - w związku z ujawnionymi przez świadka R. C. , P. P. , A. D. informacjami o sposobie zachowania się pokrzywdzonej - w sytuacji, gdy okoliczności te, nieznane biegłym psychologom i nieobjęte treścią ich opinii, mają istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (w tym oceny wiarygodności zeznań X.Y.) a wymagają wiadomości specjalnych (niezbędnym jest ustalenie przyczyn opisywanego zachowania pokrzywdzonej wskazanego przez ww. świadków i ewentualnego związku lub jego braku z zarzuconym oskarżonemu czynem tudzież jego przeciwieństwa, wynikania z innych okoliczności).

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na tę kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna.

Aby kasacja mogła zostać uwzględniona musi wskazywać – pomijając tu uchybienia opisane w art. 439 § 1 k.p.k. – na rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego przez nią wyroku. Tego rodzaju naruszeń w ocenie Sądu Najwyższego przedmiotowa kasacja jednak nie podnosi. Podkreślić ponadto trzeba, że sygnalizowane przez autora skargi kwestie zostały już przeanalizowane przez Sąd odwoławczy. Skarżącemu nie udało się przy tym wykazać, że kontrola odwoławcza była nieprawidłowa.

I tak, Sąd odwoławczy ustosunkował się do zeznań R.C.. W swojej analizie nie pominął przy tym odniesienia się do eksponowanych przez obrońcę fragmentów zeznań wskazanego świadka, dotyczących pewnych zachowań pokrzywdzonej

związanych ze sferą seksualności. Uznał jednak, że zeznania w tej części, oceniane w powiązaniu z wnioskami opinii biegłych psychologów, w żaden sposób nie podważają wiarygodności zeznań X.Y. co do przebiegu inkryminowanego zdarzenia. Tym samym miał na uwadze podnoszone okoliczności, tyle tylko, że wyciągnął z nich odmienne od obrońcy wnioski, co w żadnym razie samo w sobie nie może skutkować przyjęciem zasadności zarzutu.

Pomimo tego w kasacji raz jeszcze obrońca powraca do tej kwestii. Rzecznik jednak w tym, że słuszne jest stanowisko Sądu odwoławczego, że zeznania w tej części nie osłabiają wiarygodności depozycji pokrzywdzonej w kluczowym aspekcie, a więc co do przebiegu zdarzenia, które wsparte są właśnie m.in. opinią biegłych (ale przecież także innymi dowodami, na które wskazywano w uzasadnieniach zapadłych wyroków). Orzekające w sprawie Sady w całościowy sposób oceniły zatem materiał dowodowy sprawy i były uprawnione do zajęcia wskazanego stanowiska. Zeznania R. C. w części, na jaką się powołuje obrońca, nie są też tego rodzaju, nawet przy założeniu, że zostały potwierdzone zeznaniami P. P. i A. D. , że powinny skutkować wywołaniem nowej opinii psychologicznej albo ponownym przesłuchaniem pokrzywdzonej. Nie jest przecież tak, że jakakolwiek nowa informacja uzyskana w sprawie powinna skutkować zwróceniem się do biegłych o kolejną opinię czy ponownym przesłuchaniem pokrzywdzonego. Zwrócić trzeba uwagę, że sygnalizowane przez obrońcę informacje wynikające z zeznań R. C. nie dotyczą bezpośrednio zdarzenia z dnia 19.06.2016 r., zaś jak wskazał już Sąd odwoławczy świadek ten opisał okoliczności, w jakich pokrzywdzona powiedziała jej o zgwałceniu przez oskarżonego, a więc depozycje R. C. w tej części potwierdzają zeznania pokrzywdzonej. Słusznie zaakcentował już przy tym Sąd odwoławczy, że w wydanych w sprawie opiniach psychologicznych co do pokrzywdzonej stwierdzono brak jakichkolwiek deficytów intelektualnych, zachowane zdolności percepcyjne, brak skłonności do konfabulacji, bądź fantazjowania, oraz zwrócono uwagę, że reakcje emocjonalne były adekwatne do sytuacji i treści zeznań oraz podkreślono późniejsze objawy psychopatologiczne charakterystyczne dla objawów następnych wykorzystania seksualnego. Zwrócić wreszcie trzeba uwagę, że wywołanie kolejnej w sprawie opinii biegłego wchodzi w rachubę jedynie w razie

spełnienia warunków opisanych w art. 201 k.p.k. Tego nie udało się obrońcy wykazać.

Sąd odwoławczy odniósł się już również do kwestii świadomości oskarżonego co do wieku pokrzywdzonej. Sąd ten w tym zakresie wskazał nie tylko na powiązania koleżeńskie oskarżonego z niektórymi uczestnikami imprezy, ale odwołał się również do wyglądu pokrzywdzonej, co łącznie pozwoliło przyjmować, że oskarżony godził się na to, iż pokrzywdzona jest osobą, która nie ukończyła 15 lat. Dlatego zbędne było wywołanie opinii antropologa w tym zakresie, co słusznie stwierdził Sąd odwoławczy.

I z tym stanowiskiem polemizuje obecnie obrońca. Rzecz jednak w tym, że Sąd odwoławczy zaakcentował ocenę P. M. , że: „to jeszcze dzieci”, dokonaną w oparciu o wygląd dziewczyn uczestniczących w imprezie. Przywołana w kasacji treść zeznań P. M. dotyczy stwierdzenia, że „małolaty to takie co mają 15-16 lat”, chodzi więc o doprecyzowanie, w jaki sposób świadek rozumie pojęcie „małolaty”, którym się posłużył. Zeznania te nie podważają przyjęcia przez Sąd odwoławczy, że w oparciu o wygląd uczestniczek imprezy P. M. ocenił je, że „to jeszcze dzieci”. Twierdzeniom Sądu nie przeczy też wypowiedź P. M. , że „nie wiedział, że którakolwiek z tych dziewczyn ma mniej niż 15 lat”, jako że wypowiedź ta odnosi się do wiedzy świadka, zaś Sąd odwoławczy oparł się na ocenie wyglądu dziewczyn i stwierdzeniu w oparciu o ten wygląd, że „to jeszcze dzieci”, a nie na stanie wiedzy świadka odnośnie do tego, ile lat mają te dziewczyny. W tym kontekście odwołać się trzeba do rozumienia pojęć „dziecko” i „małolata” w języku polskim. Zgodnie z definicją słownika języka polskiego PWN „dziecko” to „człowiek od urodzenia do wieku młodzieńczego” (zob. sjp.pwn.pl/szukaj/dziecko.html), z kolei „małolata” to „kilkunastoletnia młodzież obojga płci” (zob. sjp.pwn.pl/szukaj/małolat.html). Terminy te mają zatem różne znaczenie. Podkreślić raz jeszcze trzeba, że Sąd odwoławczy akcentował, że świadek P. M. uczestniczki imprezy ocenił po wyglądzie w następujący sposób: „widać było, że to jeszcze dzieci”.

Nie mogą przekonywać rozważania, że uczestniczki imprezy miały makijaż i zachowywały się jak dorosłe, skoro świadek P. M. ocenił ich wygląd właśnie we wskazany wcześniej sposób. Z tej perspektywy nie ma też takiego znaczenia, jak

wskazuje skarżący, różnica wieku między oskarżonym a P. M. , zaś stwierdzenie Sądu odwoławczego, że znajdują się oni w porównywalnym wieku jest uzasadnione. Skoro liczący sobie – jak podnosi obrońca – blisko 19 lat P. M. uznał, że dziewczyny „to jeszcze dzieci”, to podobnie oceniłby ich wygląd 17-letni oskarżony.

Rolą obrońcy jest poniekąd zgłaszanie wątpliwości w odniesieniu do materiału dowodowego sprawy i ustaleń faktycznych. Rzecz w tym, że nie wszystkie tego rodzaju wątpliwości obrońcy muszą zostać przez sąd uwzględnione. W sprawie niniejszej Sąd odwoławczy odniósł się do wszystkich zarzutów apelacji a kontrola instancyjna była prawidłowa, o czym przekonuje sporządzone uzasadnienie. Wniesiona kasacja stanowi polemikę z wywodami Sądu odwoławczego i nie przekonuje, że doszło do rażącego naruszenia prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, jak tego wymaga się od kasacji.

Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k. i obciążył skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

Mając to wszystko na uwadze, orzeczono, jak w postanowieniu.

[J.J.]

[a.ł]